

Při sledování utvářenosti slovesných kmenů sufixy jsme jako základního kritéria užili podoby kmene infinitivního. Jsme si vědomi toho, že sám kmenotvorný formant ještě neurčuje slovtvorný typ slovesa; ten je dán, jak ukazuje M. DOKULIL (10), teprve příslušností k celému paradigmatu. Avšak na druhé straně nelze popřít, že právě z hlediska slovtvorného má podoba infinitivního kmene značnou důležitost, protože většina deverbálních derivací (adjektiv i substantiv) se opírá právě o ni; kmen přítomný je východiskem pro adjektivizovaná participia *nt-ová*, kdežto adjektiva pojmenovávající výsledek zasažení dějem, adjektiva vyjadřující potenciální zasažení dějem, adjektiva vyjadřující náchylnost k ději, podstatná jména slovesná, jména činitelská apod. se tvoří povětšinou ze základu kmene infinitivního.

Z. SKOUMALOVÁ (121), domýšlejíc Dokulilovo pojetí úlohy kmene pro sloveso slovanské, dochází k obdobnému závěru, že totiž slovtvornou úlohu (vedle funkce „kmenotvorné“ u sloves nemotivovaných a sloves neproduktivních typů) má právě kmenotvorná přípona infinitivní, zatímco tzv. přítomný „ukazatel“ na něj pouze odkazuje. Omezíme-li se na produktivní typy sloves (a především ty budou předmětem naší analýzy), pak autorčino zjištění platí i pro češtinu — s výjimkou typu *prosí* na jedné straně a *trpí* a *sází* na straně druhé, u nichž přiřazení k infinitivnímu kmeni není jednoznačné (zatímco odkaz opačný, od kmene infinitivního k přítomnému samozřejmě jednoznačný je). Zde ani přihlídnutí k poslednímu konsonantu základu nestačí vždy k jednoznačnému odkazu na infinitivní kmen. Jinak ovšem unifikace tendence morfologického vývoje dovolují *ě*-kmeny (infinitivní) chápat v historické době jako celek, i když geneticky představují rozdílné typy (*trpěti*, *uměti* a *sáz'ati*).

Jsme přesvědčeni o slovtvorné roli kmenového tématu i o teoretické oprávněnosti zahrnout do slovtvorného popisu slovesa problematiku slovesného vidu.

Novočeská čeleď

zhasiti — *zhašeti* // *zhašovati*
| |
zhasnouti — *zhasínati*

byť i v tomto rozsahu ne zcela typická, ukazuje názorně role infinitivního kmenotvorného formantu i dělbu funkcí lexikální a vidové povahy mezi jednotlivými tématy.

Platnost těchto výchozích předpokladů se pokusíme dokázat v průběhu naší diachronní analýzy.